

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 5 K, za pol leta 2-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 5-50 K, za Ameriko 6-50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Skrbi ob koncu šolskega leta.

(Staršem v preudarek.)

Bliža se konec šolskega leta in marsikateremu očetu, marsikateri materi se tem nujneje oglašajo vprašanje: Kam z našim fantom na jesen? Ali ga naj pošljemo v Mesto na gimnazijo, ali kam drugam v drugo šolo, ali ga naj pridržimo doma?

Velike važnosti je, kako se v tem vprašanju odločite. Zakaj dobro se zavedate, da pošljete s tem sina na pot, po kateri naj bi prišel do sreče in zadovoljstva. Vsak želi svojemu otroku najboljšo; zato mu hoče po svoji vesti dati tako vzgojo, ki naj mu ustvari pogoje za srečo v poznejših letih.

Preden se odločite, ali daš sina, potem ko je dovršil domačo ljudsko šolo, dalje šolati, je treba marsikaj preudariti, pred vsem sledeče: ali je fant dovolj nadarjen, dovolj bistroumen, da bo uspeval v latinski šoli? O tem ne moreš sam nepristransko soditi, zlasti če ne veš, kaj vse se zahteva na srednji šoli od zmožnosti učenčevih. Zato se posvetuj z učiteljem, s katehetom, z župnikom, sploh z razsodnim človekom, ki pozna duševne zmožnosti tvojega sinka in ki so mu znane razmere v mestu in na srednji šoli, da ti pove svoje mnenje in ti da dober svet! Saj se pokaže že pri dečku, tudi če hodi šele v drugi, tretji razred ljudske šole, ali ima kaj soli v glavi. Če je deček brihten, pa imate doma le tro-, dvo- ali celo enorazrednico, ga bo treba prej dati v mestno ljudsko šolo, da dovrši tam višje razrede. Potem ga lahko vpíšeš v srednjo šolo — v gimnazijo — ali ob sklepu šolskega leta — letos koncem junija — ali ob začetku, to je sredi meseca septembra.

Ni pa dovolj, da imaš bistroumnega, nadarjenega sina. Bolj ko kedaj prej je dandanes važno, kako se bo fant v mestu preživljal, kam ga daš na stanovanje, koliko moreš zanj plačevati. Če ostane deček doma na kmetih, ima vsaj zadosti jesti; kmečka hrana dandanes več zaleže in bolj tekne

kakor skromna in malo zabeljena meščanska. Stradati pa mladina v letih svojega telesnega in duševnega razvoja ne sme, sicer ji oslabi telo in s tem opeša duh. Za drag denar dobiš v mestu stanovanje in tudi hrano. Če si premožen, te stroške lahko utрпиš; nobene krone naj ti ne bo žal, ki jo žrtvuješ za vzgojo svojega otroka! A bolj kakor z denarjem ustrežeš dandanes gospodarju ali gospodinji, kamor daš dečka v stanovanje, s poljskimi pridelki. Ob enem pa zagotoviš na ta način svojemu otroku vsaj boljšo prebrano. Vrniti se bo treba k dobri stari navadi, da so kmetje v jeseni pripeljali s študenti ali pa poslali za njim v mesto voz raznih živil: krompirja, zelja in repe, masla in masti, moke, fižola, ješprenja in kaše i. t. d. Izvozno dovoljenje iz okraja v okraj se bo že dobilo. Saj bo stroga komisija vendar dovolila, da pošlješ za sina v mesto tista živila, ki bi mu jih sicer pustila, če bi doma ostal. — Revnejšim staršem je treba vedeti, da je vsled vojne nadloge morala prenehati v Mestu „dijaška kuhinja“, kjer so ubožnejši dijaki dobivali tečno hrano ali zastonj ali za malo plačilo. Tudi ne morejo dobrodelni meščani, ki so imeli sicer radodarne roke za pridne revne dijake, teh s hrano tako podpirati, kakor je bilo to običajno v prejšnjih mirovniških časih. To so težave, na katere morajo zlasti revnejši starši misliti, preden namenijo svojega fanta v mestne šole.

Še nekaj! Večkrat je kdo godrnjal, češ: „Čemu sili vse v latinske šole? Že vsak kmet hoče, da mu sin postane — gospod!“ Taki očitki so bili le takrat opravičeni, če je kdo silil v šolo fanta, ki ni bil prav nič nadarjen, ki je bil šoli v nadlego in napoto, na škodo samemu sebi. Mogoče se je preril skoz par razredov, potem pa je obtičal in moral šolo zapustiti. Taki „izgubljeni študentje“ so bili pomilovanja vredni; „gospodje“ niso mogli postati, „kmetje“ niso marali več biti; v človeški družbi so igrali klavrno vlogo, ker niso bili za nobeno pravo rabo več. Koliko previdnejše je, če ostane tak fant na očetovem domu! Pod vodstvom skrbnega očeta, ki je dober gospodar, utegne postati tak za latinske šole nenadarjeni fant dober kmetovalec. Mislim, da je vojna nas vse izučila, da je kmetijski stan pač —

prvi stan in da se ne najde zlepa človek, ki bi delo žuljavih kmečkih rok v nič deval. — Če pa veseli fanta kak obrt, daj ga izučiti pri spretnem mojstru; če ga mika trgovina, naj vstopi pri uglednem trgovcu v vajo! — Kmet, ki ima edinega sina, naj ga rajši doma pridržijo, da ob svojem času prevzame gospodarstvo po očetu. S tem stori več za zadovoljstvo svojega otroka in ob enem za splošno ljudsko korist, kakor če bi silil edinega sina v mestne šole. Komur pa je dal Bog več sinov, naj odmeri najbolj nadarjenega — lahko tudi dva ali tri — v latinsko ali kako drugo srednjo šolo!

Najti pa je v dolenjskih družinah dokaj brihtnih fantov, za katere je škoda, da jih starši niso bili poslali v latinsko šolo. Mogoče ni bil staršev nihče opozoril na nadarjenost dečkov, mogoče so se bili zbalili stroškov za šolanje — talentje so ostali doma zakopani! In takih „zakopanih talentov“ je med Dolenjci precejšnje število.

Novomeško gimnazijo, ki je namenjena pred vsem Dolenjcem, pohaja razmerno majhno število dijakov. Lani n. pr. jih je bilo 160, med temi niti 100 pravih Dolenjcev, če odštejemo meščanske in uradniške sinove. To je za pokrajino, ki šteje nad 120.000 prebivalcev, kaj malo. Res, da pošiljajo Ribničani, Laščani, Krčani svoje sinove rajši v ljubljanske šole, ker so jim železniške zveze ugodnejše; res, da je dokaj nadarjenih dolenjskih fantov v škofovih zavodih, ker so jih starši namenili za duhovski poklic in imajo tam najboljše nadzorstvo; a kljub temu bi dolenjska stran dajala lahko do 250 nadarjenih kmečkih sinov v svojo gimnazijo. Na Dolenjskem je približno 70 župnij, kaj različnih po številu duš; nekatere male štejejo komaj do 1000, so pa tudi velike fare s 3000 do 5000 prebivalcev. Omenim naj le Šent Jernej, Šmihel pri Novem mestu, Črnomelj, Metliko, Semič, Trebnje, Šent Rupert, Šent Vid pri Zatičini kot največje dolenjske fare. In če računimo, da bi dajale male župnije po 2, večje pa po 5 do 8 študentov, bi se hitro naštel 250 do 300 študentov — „cvet dolenjske strani“.

Naučno ministrstvo je bilo pred par leti izdalo odlok zoper „naval v srednje šole“.

No, z lahko vestjo rečemo, da se ta odlok naših dolenjskih razmer ne tiče. V velikih mestih je naval v srednje šole vseh vrst (gimnazije, realke, realne gimnazije) res velikanski, čeprav se nahajajo prav v takih krajih tudi še meščanske, trgovske, obrtne in strokovne šole. Na Dolenjskem pa nimamo druge srednje šole ko gimnazijo v našem središču, v Novem mestu, in eno edino meščansko šolo v Krškem; ta je pa večini Dolenjcev od rok.

Upati je, da nam bodoča mirovna doba prinese preosnovo našega šolstva in da dobimo zavode, kjer se bo mladina izobraževala tudi v tehničnih, obrtnih in trgovskih strokah. A dokler nimamo takih strokovnih šol, je in ostane naša gimnazija najboljša pripravnica za intelektualne poklice, toda vanjo sodijo bistri, nadarjeni fantje — rekel bi: izvoljenci izmed naše mladine.

Napisal sem te vrstice v resen preudarek vsem prizadetim staršem: lahko miselnim kot svarilo, pomišljam in neodločnim pa v spodbudo. Vedite, da še vedno veljajo zlate besede, ki jih je pred več ko sto leti zapel Valentin Vodnik našim rojakom:

Za uk si prebrisane glave,
pa čedne in trdne postave;
išče te sreča, um ti je dan,
našel jo boš, ak nisi — zaspan.

V TOPLICA, meseca junija 1918.

Jos. Wester.

Kisli črviček ali kiseljak.

V času ko trta cvete, opazamo, da objeda trtni cvet neki mali črviček, ki je podoben onemu, ki ga najdemo v piškavem sadju. Ta črviček sprede trtne cvetke v majhen klobček in v tem klobčku cvetke razjeda. Črviček je ličinka (gosenica) malega nočnega metuljčka, ki ga imenujemo trtni zavijač. Ker škoduje črviček v času, ko spravljamo seno, ga imenujemo tudi seneni črviček. To je prvi rod trtne zavijača.

Pisar Fortuna in njegova srečka.

Gozdan.

V drugem nadstropju, v petem oddelku nekega velikega denarnega zavoda, je čepelo ob svojih pisalnih mizah pet uradnikov. Štirim se je poznalo, da ne služijo še dolgo. Sami lepi, močni mladenci; nosili so tudi ščipalnice, menda ne ravno iz potrebe, bolj verjetno je, da so zrastle ravno v tisti dobi, ko so postali ščipalniki moderni.

Bližu peči je imel svojo pisalno mizo bolj prileten, dobro rejen gospod. Nosu ni imel obremenjenega s ščipalnikom, tudi očal ni nosil. Pleša na glavi in sivi lasje so bile živa pričča, da mu je „let boljših polovica“ že davno pretekla. Na čmernem obrazu se je poznalo, da trpi mož na živčevju, da je nervozen, ali, da povem bolj domače, bil je sitnež, kakor jih je več med tistimi, ki se ubijajo z duhomornimi črkami. Vse ga je jezilo. Z akti je ropotal

po predalih. Sukal jih je sem pa tje, vmes pa godrnjal sam zase, pa toliko glasno že, da je motil svoje kolege. Ti so si ob takih živčnih napadih gospoda Fortune malo namuznili, češ, danes ni s pravo nogo stopil iz postelje.

Če je načelnik opravil svojo vizito v pisarni ali je vedel, da ga ni v hiši, takrat je odložil delo in začel udrihati po svojih predstojnikih:

„Kako ostudne so pač res današnje socialne razmere. Nevredne izobraženca. Med tem, ko se eni mastijo, denar po nepotrebnem ven mečejo, se mora uboga para mučiti cel ljubi dan na stolu, da bi si prste do dlani obrabil. Kako bi človeku odleglo, če bi takim parazitom smel v oči vreči: Tlačitelji ste, pijavke, ki pijete človeško kri, tatovi ste, praznoglavci, butci! Tako pa je vse zastonj. Zastonj skušamo orestiti verige, v katere so nas ukovali. Nimamo moči, ne pustijo nam, da bi jim očitno pokazali, kak stud so oni v naših očeh. Res, v srečo zbode človeka, ko pride

do spoznanja, da je moder, pa mora služiti norcem. In pa ta poslovniška starokopitnost, da človek že ne ve razločka med visokorodni, blagorodni, udani, preudani, s spoštovanjem udani. Človeka kar zazebe, ko mora poslušati to neprestano vevskanje od onih, ki so nad nami. O mores, o tempora! Kam smo prijadrili!“

Zunaj se zaslišijo trde stopinje. Koj je Fortuna pri mizi in pomaka v tintnik pero. Vrata se odpro.

„Gospod Fortuna!“

„Gospod načelnik, na uslugo!“

„Ste vi stikali to-le pismo?“

„Da, gospod načelnik.“

„Se mi je takoj zdelo. Če zasledim kje kako neumnost, je gotovo vaša. Pišete na glavnega ravnatelja, pa naredite podpis: z odličnim spoštovanjem udani... Kurijalije, izrazi dvorljivosti in uljudnosti so vam španske kočee... do smrti si jih ne boste prisvojili... Le glejte me debelo! V pismu na glavnega ravnatelja mora stati podpis: z najodličnejšim spoštovanjem Vaši visoko-

rodnosti preudani... Ste razumeli? Še enkrat stipkajte to pismo, pa pomislite, kaj in komu pišete. Jaz nisem za to tukaj, da bi vas učil poslovnega spisja. Sit sem že vaše površnosti. Leni ste, misliti se vam ne ljubi. Če vam pri nas ne ugaja, si lahko preberete, vrata so vam vsaki dan na stežaj odprta.“

S temi opomini se je načelnik poslovil. Vsi so osuplo gledali na Fortuno, vedno je moral on največ preslišati. Imeli so z njim sočutje.

„Ljubi gospod Fortuna, tako ne bo šlo dolgo,“ so ga milovali, pa zares in sočutno. Saj je slišal glasen levit danes ta, jutri drugi, brez grmenja je pretekel redko kak dan.

„Sem vaših misli, popolnoma vaših,“ vzdihne Fortuna. „Ne bo šlo ne, tudi ne maram, da bi šlo; enkrat je vsake reči konec, bo tudi teh nepotrebnih sekatur. Nisem zastonj Fortuna. Če moj priimek ne bo naredil sam sebi škandala, boste nekaj doživeli, kar bo marsikaterega raz-

Kadar črviček doraste, se v bližini svojega zapredka, ali celo v njem zabubi majhno rjavo bubico, v drugi polovici meseca avgusta se izleže iz bube metuljček (veša) drugega rodu zavijača, leta v mraku in leže drobna jajčeca na grozdne jagode. Iz teh se razvijajo enaki črvički ko v cvetju, ki navrtavajo grozdne jagode in se od njih rede. Navrtane (piškave) jagode gnijejo in od njih segnijo včasih ves grozd.

Če pa tudi dočaka grozd trgatve, ostane kisel. Vsled tega imenujemo črvička kiseljaka ali kislega črvička. To je drugi rod trtnega zavijača.

Živalica povzroča tedaj vinogradnikom precejšno škodo, zlasti se še v večjem številu zaredi. Posebno, če je v cvetju hladno vreme, tako da trta počasi cvete, naredi črviček že v cvetju mnogo škode v jeseni, ker je od prvega rodu črvička dosti zalege.

Zato je treba, da že prvi rod kiseljaka, to je senenega črvička z vso vnemo zatiramo. Ko trta cvete, pregledimo vse grozdčke in kjer najdemo kak zapredek, ga s prstni zmencajmo, da črvička v njem zmečkamo.

So sicer tudi še druga sredstva proti temu škodljivcu, ker jih pa je v vojni težko dobiti, poslužujmo se le najbolj priprostege. To delo lahko opravijo otroci, ki so s svojimi drobnimi prsti zanj še bolj sposobni kot odrasli.

V jeseni pa izbirajmo piškave jagode in jih uničujmo, bodisi da nabrane piškave jagode sežgemo, ali da jih z vrelo vodo poparimo. Če tega ne storimo, zaleze se odrasčen črviček v razna skrivališča, kakor v špranje kolja, pod odpadno skorjo trte, v svržne, luknjice šparonov in ščapov (reznikov), tam se zabubi, prezimi in nam drugo leto zopet škodo povzroča.

B. Skalicky.

Ali smo že blizu konca?

(«Naša Moč».)

Ure in dneva ne vemo; to si je pridržal Bog, kakor je rekel Jezus učencem v odgovor na to vprašanje; povedal pa jim je več znamenj, po katerih bo mogoče soditi in sklepati, na kateri postaji stoji zdaj človeštvo v svojem času.

Vera nas uči, da pride gotovo konec sveta in sodnji dan. Samo po sebi je razvidno, da smo z vsakim dnevom bliže koncu.

Tudi naravne vede se pečajo s tem vprašanjem; odgovor je soglasno ta, da konec pride; kdaj in kako se bo izteklo, v tem se pa ne vjemajo učenjaki.

Naravoslovci primerjajo svetovni sestav naviti uri, ki gre toliko časa, dokler se ne izteče, potem pa obstane, in konec je. Tudi tisti možje Darwinisti, ki menijo, da je svet večni, in da se svetovni razvoj vedno naprej vrši, tudi ti priznavajo, da

očaralo. Prihodnjo nedeljo bodo vzdignjene turške srečke. Z naročilom na obroke sem postal lastnik turške srečke. Če se mi ne bo fortuna — sreča v mačka zvrгла, zna naš načelnik nekaj doživeti, o čemur se mu ne sanja. Zagodem mu tako, da me bo pomnil do sodnjega dne! Le počakajmo, potrpljenje je venčano s cveticami!

Nekaj dni sem je bil Fortuna ves izpremenjen; le večkrat se je na glas tolažil in tešil svojo jezo:

„Če zadenem, boste videli kaj zna Fortuna!“

„Potem kljub svoji pleši še dobite nevesto,“ ga zbode eden.

„Bog me varuj te nesreče, pamet me je že davno srečala, da se me le sreča ne ogne. Kupil si bom pri kakih družbi delnic in živel kot delničar.“

„Mogoče postanete še upravni svetnik ali celo prezident družbe,“ ga piči drugi.

„Kdor se na zadnje smeje, se najboljšje smeje,“ se tolaži ves zbegani Fortuna.

se morejo take razmere na zemlji napraviti, v katerih ljudem ne bo mogoče obstati. Vsi pa tolažijo, da se nam ni bati še te nesreče mnogo sto, da celo tisoč let, ako kaj nepričakovanega ne pride vmes.

Drugi se pečajo s socialnim vprašanjem, kako dolgo bo še mogla zemlja rediti človeka in preskrbeti z vsem potrebnim, kako dolgo bodo socialne razmere še ugodne.

Ako se bodo ljudje množili v tem razmerju kot dozaj in porabili toliko zemskih pridelkov kot sedaj, bo prišel čas, ko ne bo zadosti teh za vse ljudi.

Vendar tudi ti narodni gospodarji trdijo, da je ta čas še daleč.

Naravne vede računajo sploh s koncem sveta; a o času in načinu ne vedo nič določnega povedati.

Sv. pismo stare in nove zaveze govori obširno o tej reči in nam nudi mnogo vprašanj v rešitev. Po večini pa so zavita ta poročila v preroško obliko in imajo svoje težkoče pri razlagi. S pomočjo ustnega izročila in cerkvenih določb se pa da marsikaj najti in pojasniti.

Naš namen pri teh razlagah je: utrditi vero v nauke katoliške cerkve, poživiti zupanje v božjo pomoč, zlasti pa tolažbo v trpljenju, ko bomo gledali končno plačilo zmage.

Vse te prihodnje reči bomo si predstavili pred oči v posameznih slikah, zato, da si jih bomo lažje zapomnili in bolj izkoristili. Reda se ne bomo držali drugega, kakor tega, da bomo bolj koristonosno reči prej pregledali. Vendar pa ne bo škodilo, ako si postavimo pred oči takoj s početka cel spored prihodnjih reči, kolikor jih moremo pač določiti, da potem o priložnosti lahko pogledamo, kam ta ali oni prizor spada. Spored ta smo razvrstili od konca gori proti sedanjemu času, po številkah je razvidno, kako daleč od konca stoji kak prizor. Kakor nas uči vera, stoji na koncu vseh reči.

10. Poslednja sodba, prihod Sodnika v spremstvu angelov, na zemlji pa čakajo sodbe dobri in hudobni.

9. Vstajenje mrtvih, na glas angelske trombe se bo zgodilo hipoma.

8. Požar zemlje, ob koncu bo ogenj očistil to grešno zemljo vseh madežev, tako, da bo potem vsa nova in čista. — Mogoče je, da se bo požar zemlje in vstajenje obenem godilo.

7. Znamenja na nebu, solnce bo črno, luna rdeča, zvezde bodo padale na zemljo, nebeške moči se bodo gibale. Na zemlji bodo hudi potresi in grozno šumenje morja, ljudje bodo koprneli od strahu.

6. Zadnji časi katoliške cerkve na zemlji, zadnji misijoni, zadnji čas pokore.

5. Razpad kraljestva Antikristovega, Antikrista ubije strela; babilonsko vlačugo pokončajo zvezni kralji.

Bilo je pondeljek, po onem, za našega trpina usodnem dnevni, ko se je nanj vtila ploha šefovih psov. Srečke so bile prejšnji dan vlečene. Ob osmi uri so mladeži že sedeli pri svojih pultih. Fortuna se ni prikazal.

„Ali je bolan? Menda ja ne; včeraj sem ga videl v restavraciji, kar ni njegova navada,“ pravi eden.

„Pa bi poslali slugo vprašat,“ sproži drugi.

„Fortuna je včeraj zadel, danes pa mačka pestuje,“ se zakrohoče tretji.

„Ali je znana številka srečke? Zadela je pol milijona ali 500.000 kron.“

„V časopisu sem pač bral, da je žreb padel na srečko, ki je bila kupljena v denarnem zavodu s firmo „Pri srečni roki“. Srečni dobitelj je zahteval od banke, da ostane ime tajno.“

„Ubogi Fortuna, še boš čakal na dan osvete, maščevanja in obračuna s tvojim tlačiteljem!“

(Konec sledi.)

4. Kraljestvo Antikristovo; neomejeni gospod, sedi v templju na tronu in se proglasi za gospodarja sveta, ljudje ga morajo po božje častiti — preganja kristjane, pomori preroke.

3. Snovanje in opis Antikristove države; zvezna država 15 vladarjev, kruta vlada; slika zveri.

2. Predpogoji in predznaki prihoda Antikristovega; obširno misijonsko delo med pagani, spreobrnjenje Judov in splošni odpad ljudi in narodov od katoliške cerkve in od Boga. Odstranitev skrivnostne ovire.

1. Naši časi in prilike, kakor se razvijajo v smeri proti Antikristovi dobi.

To je verjetni red prihodnjih reči, katerega se bomo držali v prihodnje.

(Dalje sledi.)

Franjo Neubauer:

Brez konca!

1.

Brez konca svet besni, divjá! —
Čez dole, hoste, góre,
čez tok in slap in šum vodá
pošilja nove zборе,
za mórja last, za zmage čast
napenja sile zadnje — strast!

Prihaja žena, mati, hči
zavite v érne rute,
s krvjó napólnile oči
nočí so jim prečute;
postarale so se v boleh
za let devet po letih treh.

2.

Preorana, posejana njiva,
a na njivi starka vela, siva
in ob njej
žena močna in marljiva;
dete ji v vozičku sniva. —
Petje v zraku, pesmi z vej,
ženi pa molčite
kakor da ste polni sanj,
ki so v duši skrite.
Tíhi ste v spominu nanj,
ki je moral proč od hiše,
jaden piše, v dalji vzdíše,
da preveč mu je krvi,
da potuje in gladuje,
da ločitev ga mori
dan za dnevom huje, huje!

3.

Kakor da postelj postlal bi si rad,
lan je po njivi razstlal svoje cvetje.
Tíše in tíše po gozdih je petje,
v srcih pa vedno glasnejši je jad.
Svet bi postlal si, da mirno počil bi,
gnezdeca pletel in zárod gojil bi!
Ali zastonj! Še kričijo strastí:
„Žrtev ni dosti, premalo krvi!“
Góro bi skalnato kakor Kiklop*)
vrgel na čete, drveče na rop,
da bi jih skala
strla, zmečkála!

Ali šaj vem, da poprej mi sré
stre in pokoplje neznosno gorjé!

*

*) Kiklop je velikan iz starogrških junaških pesmi.

Samoobsebi se razume da doma ostali napno vse sile

da obvarujejo branitelje naše domovine pred peto zimsko vojno. Sredstva za skrajšanje strašnega boja nudi čim najštevilnejše in najizdatnejše podpisovanje

8. vojnega posojila.

Stanje vinogradov.

V celi deželi in tudi po drugih deželah kaže letos trta jako dobro. Mestoma je sicer na očih v mrzlih velikonočnih dneh nekoliko pozebla, kar je pa odgnalo, je nastavilo bogat zarod, da bode, če bo vreme ugodno, lahko letos še dosti več vinskega pridelka kot lani. Po suhih in vročih letih trta navadno bolj rodi kot po mokrih, ker se v suhem poletnem času razvije v trtnih popkih več zaroda kot ob mrzlem in mokrotnem vremenu.

Ker je vinski pridelek zelo dragocen, ne pozabimo delo v vinogradih, zlasti pa škropljenje, vežnjo in okopavanje točno in pravilno izvršiti, da si pridelek zasiguramo.

B. Skalicky.

Gospodarstvo.

Popisovanje poljskih sadežev. C. kr. urad za ljudsko prehrano je odredil popisovanje poljskih sadežev. Vsak posestnik je dolžan napovedati komisiji, ki posluje v občini, kjer ima dotičnik posestvo, koliko je dal ali vzel zemljišč v najem in kaj je na svojem lastnem ali najetem zemljišču posadil oziroma posejal. Ta napoved je obvezna za vsakega posestnika, oziroma najemnika, ako ima v posesti ali v najemu zemljišče nad deset arov. Kdor tej napovedi ne zadosti, zapade ob č u t n i k a z n i. Zato naj se tozadevnim pozivom in razglasom vsak v lastnem interesu odzove.

Naznanilo. Vinogradnikom v novomeškem okolišu naznanja kmetijska podružnica, da ima v zalogi galun in sivo žveplo, katerega lahko vedno dobijo. — Nadalje naznanja kmetijska podružnica v Novem mestu vinogradnikom in posestnikom v novomeškem okolišu, da sprejema še naročila na apno. Kdor ga hoče dobiti, naj se zglaš pri kmet. podružnici v Novem mestu (v gostilni g. I. Košaka).

Podpore za preživljanje. Nekateri družine dobivajo od vpoklicanega očeta po 12 kron podpore na dan, pa še nadlegujejo komisije s prošnjami za zvišanje podpore in županstva jim prošnje podpirajo. To je prazno delo. Četudi bi jim šlo glede na število družinskih članov po 14 in še več kron, ne dobi se nad 12 kron za vse skupaj. — Za eno osebo, ako niso izredne razmere, se ne dobi nad 1 K 60 v podpore. Pravico do dvojnega zneska ima le oseba, ki je živela z vpoklicancem popolnoma sama v skupnem gospodarstvu in je za delo trajno nezmožna, kar naj se dokaže z zdravniškim spričevalom, katero napravi c. kr. okrajni zdravnik. — Svojci vojaških beguncev izgube podporo in je nimajo več, četudi se je begunec sam povrnil k svojem polku. — Prav pravilna in pravična ni določba, da naj podpora nikdar ne znaša več kakor 12 kron na dan. Žena vpoklicanca ima rediti 8 malih otrok in 80 let staro mater. Podpora za vseh deset oseb bi znašala 16 K dnevno. Pri hiši je revščina. Kako pride žena, ki mora vse, zlasti obleko in obuvalo, drago kupovati, do tega, da ji je odtrgana podpora za 4 krone na dan? Svojcem vpoklicanih častnikov ali aktivno služočih podčastnikov po zakonu ne pristojajo podpora. Ako je mož v vojni padel in dobiva vdova s sirotami pokojnino, se ji pokojninski znesek odtegne od podpore. Ker itak zdaj skoraj vse žene vpoklicanih mož dobivajo polno podporo, nakazanje pokojnine za zdaj nič ne koristi. Dobivala se bo pa pozneje še pokojnina, ko bo podpora že odpadla.

Pomanjkanje otrobov. Po mlinih manjka žita in zato je zmanjkalo tudi otrobov. Deželno mesto za krmila ne more tedaj zaenkrat ugoditi vsestranskim in obilnim naročilom na otrobi, ki prihajajo od občin in drugih odjemalcev. Oddaja pa sedaj melasno krmo za konje, govejo živino in prašiče, in klejno moko za prašiče.

Prodaja letošnjega sena je po novi naredbi brez vednosti županstva in brez dovoljenja prepovedana. Kdor hoče tedaj seno prodajati drugim strankam ali ga kupovati, se mora zglasiti pred vsem pri županstvu dotične občine. Za prodajo do 5 centov sena, ki ostane v domači občini, daje potrebno dovoljenje županstvo, za večje množine pa in za seno, ki gre iz dotične občine v druge kraje, je treba dovoljenja, ki ga daje potom županstva deželna poslovalnica za suho krmo (do sedaj deželno mesto za krmila, oddelek za seno in slamo).

Domače in tuje novice.

Cesar podpisal 12 milijonov kron osmega vojnega posojila. Cesar je sprejel, kakor poroča kor. urad z dne 5. junija, finančnega ministra barona Wimmerja, ki mu je poročal o pogojih 8. avstrijskega vojnega posojila. S toplim priznanjem se je monarh spominjal kreditnih zavodov, časopisja in številnih oseb, ki delujejo za vojno posojilo. „Upam,“ je pripomnil cesar, „da mi boste julija spet poročali o sijajnem uspehu. Če bo vsak storil svojo sveto dolžnost, je uspeh zagotovljen. Čim močneje se bomo izkazali, tem bližje bo mir.“ Končno je cesar sporočil finančnemu ministru, da je podpisal 12 milijonov kron 8. avstrijskega vojnega posojila.

Imenovanje. Finančni minister je imenoval davčnega upravitelja pri c. kr. davč. nadzorstvu v Novem mestu gosp. Alojzija Presoli-İpavitza za višjega davč. upravitelja.

Koncert v Narodnem domu priredi narodna čitalnica v Novem mestu v nedeljo 23. junija 1918 ob sodelovanju koncertne pevke prof. gospe Pavle Lovše-tove in klavirske virtuozinje gospodične Dane Koblar-jeve. Spored: 1. a) F. Chopin: Nocturno. b) Chopin-Liszt, Souhait d'une jeune fille (Dekliška želja), na klavirju svira gdčna Dana Koblarjeva. 2. a) A. Foerster: Pri oknu (Sim. Jenko). b) A. Foerster: Želja (J. Cimperman). c) A. Lajovic: Bujni vetri v polju (J. Koljcov), poje ga. Pavla Lovše. 3. Bedrich Smetana: a) Češki ples. b) Na morskem bregu, koncertna etuda, svira gdčna Dana Koblarjeva. 4. Jos. Pavčić: Ciklus iz Zupančičevega Cicibana: a) Ciciban-Cicifuj. b) Uspavanka II. c) Vrabci in strašilo, poje ga. Pavla Lovše. 5. Liszt: Ogrska rapsodija št. 13, svira gč. Dana Koblarjeva. 6. K. Gounod: Arija Margarete iz opere Faust. J. Strauß: Pomladni glasi, koncertni valček poje ga. Pavla Lovše. — Začetek točno ob 8. uri zvečer. Cene prostorov: 1.—3. vrste po 5 K, 4.—6. vrste po 4 K, 7.—9. vrste po 3 K. Stojišča 1-50 K. Za tukajšnje člane Glasbene Matice bodo na razpolago sedeži od 3. vrste do 5. vrste do sobote 22. t. m. opoldne. Med izvajanjem ni dovoljen vstop v dvorano. Predprodaja sedežev v knjigarni g. Urbana Horvata prihodnji teden v petek in soboto in na večer koncerta pri blagajni. — Odbor Narodne čitalnice v Novem mestu.

Vsprejem novih učencev za šolsko leto 1918/19 na novomeški gimnaziji. Novi učenci za prvi razred šolsk. leta 1918/19 se bodo vpisovali 28. junija od 2. do 5. ure popoldan v provizorični konferenčni sobi poleg frančiškanskega samostana. V spremstvu starišev naj se oglasijo prosilci ter prinesejo s seboj krstni oziroma rojstni list in obiskovalno izpričevalo, dano za vsprejem v srednjo šolo. Sprejemni izpit se bo začel 29. junija ob osmi uri zjutraj v provizoričnih gimnazijskih prostorih frančiškanskega samostana. — C. kr. gimnazijsko ravnateljstvo.

Otvoritev slovenske gimnazije v Gorici. V začetku šolskega leta 1918/19 se bo otvorila slovenska gimnazija z vsemi osmimi razredi v Gorici. Ravnateljsko mesto je že razpisano.

Važne izpremembe v davčni službi. Predsedstvo c. kr. finanč. ravnateljstva v Ljubljani je odredilo, da se zaradi pomanjkanja osebja preseli s 1. julijem 1918 pisarna davčnega oddelka pri črnomaljskem okrajnem glavarstvu v Novomestu. Davčni referent za novomeški okraj bo istočasno tudi referent za črnomaljski okraj in predsednik vseh davčnih komisij za oba okraja. Da strankam, ki bodo imele opraviti pri davčnem oddelku črnomaljskega glavarstva, ne bo zaradi teh izprememb treba hoditi v Novomesto, se je odredilo sledeče: Kdor bo imel 1. julija 1918 in kasneje opraviti v davčnem oddelku črnomaljskega glavarstva, bo zadevo lahko opravil pri davčnem uradu v Črnomlju. Davčni urad v Črnomlju bo namreč upravičen sprejemati vse vloge, namenjene za davčni oddelek črnomaljskega glavarstva in jemati vsako zadevo na zapisnik. Da stranke ne bodo v nevarnosti, da zamude rok za različne vloge, bo veljalo, da je bila vložena vloga pri davčnem oddelku črnomaljskega glavarstva istega dne, ko je bila vložena pri črnomaljskem davčnem uradu. Torej, če je bil n. pr. rok za vlogo do vstevšega 20. avg. 1918 in če je bila vloga vložena 20. avg. 1918 pri črnomaljskem davčnem uradu, se smatra, da je bila pravočasno vložena, ne glede na to, kdaj je prispela ta vloga v davčni oddelek črnomaljskega glavarstva v Novem mestu. Če se pošiljajo vloge, namenjene za davčni oddelek črnomaljskega glavarstva po pošti, ostane naslov isti, ko sedaj. Črnomaljski poštni urad bo izročil vse vloge, naslovljene na davčni oddelek črnomaljskega glavarstva črnomaljskemu davčnemu uradu. Tudi v tem slučaju velja, da je bila vložena vloga pri davčnem oddelku črnomaljskega glavarstva istega dne, ko je prišla v črnomaljski davčni urad. — C. kr. okrajno glavarstvo v Črnomlju.

Kardinalski kolegij šteje danes 64 članov, in sicer 34 Italijanov in 30 Neitalijanov. Med zadnjimi je 9 Francozov, 5 Špancev, 3 Avstrijci, 3 Severoameričani, 2 Angleži, 2 Portugalca, po 1 Belgijec, Braziljec, Nemeec iz Nemčije, Nizozemec, Irc, Kanadčan in Mažar. Dekan je kardinal V. Vanutelli.

Velik shod v Metliki. Oblast je prepovedala po okrajnem glavarstvu v Črnomlju napovedan shod v Metliki, ki bi se naj vršil v nedeljo 9. junija. — Toda napovedan in prepovedan shod se je vršil v kljub temu isto nedeljo prav veličastno. Velikanska množica jugoslovanskega naroda, ki se je zbrala na metliških tleh, je odkorakala čez Kulpo na hrvatsko zemljo, na Brod, kjer je dala nemotena duška svojim narodnim čustvom. — Zborovalo se je ob krasnem vremenu, pod milim hrvatskim nebom, v sredi bujnega zelenja, ob velikanskem navdušenju, ki potegne s silo za seboj tudi takšne, ki bi imeli polževo kri. Med zborovalci je bilo zastopanih malodane polovica bratov Hrvatov, od katerih se je treba učiti zunanjih in iz srca prekipavajočih prizorov in narodne zavesti. Vsi govorniki so bili sprejeti in pozdravljeni z burnim navdušenjem in gromovitim odobravanjem. Saj so pa tudi njihovi izborni govori užigali globoko v srca vseh udeležencev neizbrisno ljubezen in neustrašenost za jugoslovansko idejo. V poljudni besedi so temeljito razložili velepomen in nujno potrebo jugoslovanske deklaracije, za katero se moramo skupno boriti Slovenci, Hrvati in avstrijski Srbi. — Zborovanje se je vršilo v lepem redu. Razven malega razburjenja na cestah, kjer so orožniki nekoliko ustavljali ljudi, se ni nikjer kalil mir. Vsa čast miruljubnemu našemu narodu! — Vsem zborovalcem ostane metliški shod v trajnem spominu in pod mogočnim vtisom nove prisege za skupno delovanje narodne svobode in sijajne bratske zmage nad skupnim sovražnikom. Metličani in vsi domoljubni Belokranjci pa so si zapisali nedeljo 9. junija kot veličasten zgodovinski praznik.

Dotični vojak, kateri se je vrnil iz ruskega vjetništva, doma iz črnomaljske okolice, kateri je bil skupaj s Franc Korčeto iz Straže, se vljudno prosi, da sporoči svoj naslov soprogi Franc Korčeta, ker bi rada kaj več zvedela o svojem soprogju. — Naslov: Alojzija Korče, lesna trgovina Javornik, Kandija.

Snaga vojnega kruha. Pod tem naslovom smo poročali zadnjič, kako nesnažen in grenak je vojni kruh itd. S to notico se je čutila užaljeno gospodična posestnica pekarnice „J. Mechora v Novem mestu“, češ, da občinstvo misli in govori, da tudi ona razpečava takšni vojni kruh. Temu nasproti radevolje izjavimo, da smo ponatisnili dotično notico iz drugih slovenskih in nemških listov, da se nikakor ne dotika novomeškega kruha, s katerim smo še lahko dovolj zadovoljni v teh žalostnih časih, in da smo najmanj mislili, s to notico žaliti velengledno gospodično posestnico omenjene pekarije. Toliko v pojasnilo tudi onim ne-taktnim osebam, ki čutijo nečedno potrebo, glede splošne malenkostne novice begati neprizadete ljudi.

Maščoba za novomeško prebivalstvo se bo oddajala za celi mesec v soboto 15. junija pri mestni aprovizaciji.

Blaženim proglašen bo Marko d'Aviano. V navzočnosti cesarja in cesarice se je dne 5. junija v dunajski kapucinski cerkvi vršila pripravljajoča svečanost za proglasitev kapucina Marka d'Aviano blaženim. Odprli so rakev in preiskali okostje, nakar so rakev zopet zaprli in položili v grobnico. S tem so bile na Dunaju predpriprave končane. Akti so se poslali v Rim, da papeževa komisija izvrši proglasitev.

Jugoslovani pri ministrskemu predsedniku. Za soboto, dne 8. t. m. opoldne je povabil ministrski predsednik Seidler predsedstvo Jugoslovanskega kluba k sebi, da se informira o zadržanju Jugoslovancev pri eventuelnem zasedanju parlamenta. Načelnik kluba dr. Korošec in poslanec dr. Vukotić sta izjavila ministrskemu predsedniku, da Jugoslovani želijo in zahtevajo takojšnje sklicanje parlamenta, do katerega imajo narodi pravico po ustavi. Proti današnji vladi bodo stopili v najostrejšo opozicijo. Borba Jugoslovancev bo veljala tedaj samo vladi, a ne parlamentu. Kakšnih sredstev se bodo posluževali pri izvrševanju opozicije, o tem se še bodo vršila posvetovanja in se bo skupno sklepalo s „Češkim Svazom“. Sicer pa ni nikakega povoda, tej vladi že vnaprej dajati izjave o taktičnem zadržanju. Če želi vlada „jamstva“, tedaj imamo v konstitucionelni državi samo eno: Ustanovitev velike delovne večine. Če vlada take ne najde, tedaj mora vedeti, kaj naj stori. Zastopniki Jugoslovanskega kluba ob tej priložnosti najostreje protestirajo proti persekucijam, ki so naperjene proti Jugoslovancem. — V advidienci delegata dr. Korošca pri zunanjem ministru grofu Burianu se je med drugim šlo za pogovor o jugoslovanskem vprašanju.

Navijalci cen svinjskega mesa na Dunaju. Na Dunaju so prijeli celo vrsto trgovcev z živino in mesarjev, ki so navijali cene svinjskega mesa do 42 K kljub maksimalni ceni 14 K. Nekateri so zaslужili na teden po 14.000 K.

Strašen zločin. Ob Dravi blizu Ormoža se je zgodil grozen zločin. Dva istrska mladeniča Angel Žerjal iz Boljunca in Fran Miklašević iz Rakitoviča sta nakupila v neki občini nekaj koruze in graha, nato sta odšla proti Dravi, da bi se prepeljala v čolnu v Ormož. K njima je prišel neki mladi mož in ju vprašal, kaj čakata. Ko sta povedala, je rekel, da ju lahko na prepelje čez Dravo. Prišel je še drugi in dogovorili so se, da ju za 70 kron (!) prepeljejo preko Drave. Ko sta bila v čolnu, sta opazila, da se peljeta proti Strmcu in ne proti Ormožu. Na nekem otoku sta čolnarja prisilila Istrana, da izstopita, da pride po nju drug čoln. Zahtevala sta nato 100 K za prevoz. Ker

nista hotela, je eden čolnarjev pograbil Miklaševića in ga vrgel na tla, Žerjala pa je pograbil drugi in mu vzel 150 K. Potem sta odšla v gozd in nato se odpeljala v čolnu. Pozneje sta se vrnila in prisilila Istrana v čoln. Sredi vođe pa sta vrgla oba iz čolna. Miklašević se je vtopil, Žerjal, ki zna dobro plavati, pa se je rešil, seveda z veliko težavo. Orožniki so prijeli oba zločinca drugi dan.

Jetiki — boj! Opis ljudske bolezni in obrambe. Spisal dr. Anton Breclj, prej primarij javne bolnice Usmiljenih bratov v Gorici. Izdala in založila „Nova založba v Ljubljani“. Dobi se v vseh knjigarnah za ceno 2 kroni. — Tej knjižici je namen, da v povsem poljudni besedi razširi in poglobi med narodom znanje o jetiki in stvareh, ki so ž njo v zvezi in za naše zdravje pomembne. Znanje je moč, poznanje jetike je pa velikanska in neprecenljiva moč. Ogromne so žrtve, ki jih požira svetovna vojna narodom in državam, žrtve na blagu, zdravju in življenju. A še veliko večje so izgube na življenju in premoženju, ki jih trpi človeštvo leto za letom zavoljo jetike. Le malokdo se pa te žalostne resnice zaveda. Vojna opravlja svoje uničevalno delo s hrumom in truščem, jetika pa končuje blagostanje in mori človeštvo bolj zavratno, potuhnjeno, polagoma in mirno. In ta morilka tudi po vojni ne bo umrla, temveč še z večjo strahoto bo kosila človeška življenja. Zato nujno priporočujemo gori omenjeno knjižico, da se seznanimo s to pošastjo, da se poučimo, kako jej pridemo v okom, kako se je obvarujemo in kako si jo odpravimo, ako se nas je že lotila. Prav posebno pa priporočuje pisatelj to knjižico ženam in dekletam. In to po vsej pravici. Žena je že po svojem naravnem in od Boga izbranim poklicu odločena za čuvarico zdravja v svoji družini, za varhinja svoji deci, za strežnico bolnikom v bolnišnicah in lazaretih ter sploh za pomočnico svojim bližnjim. In ta navduševalna zavest naj te spremlja ob prebiranju te knjižice in bodri v borbi zoper jetiko! Zavedaj se, slovenska žena, da je največji zaklad, zdravje in blagostanje našega naroda v tvojih rokah!

Zahvala.

Vsem blagim prijateljem, znancem in sorodnikom, ki so se naju spominjali o priliki najine zlate poroke, najiskrenejša zahvala. Ivan in Ivana Barle.

Dopisi.

Iz Žužemberka. Dne 16. junija t. l. bo daroval v farni cerkvi v Žužemberku novo sveto mašo preč. g. Albin Gnidovec, netjak gosp. župnega upravitelja Karola Gnidovec. Pridigoval mu bo stric, g. Janez Gnidovec, ravnatelj škofovih zavodov v Šent Vidu. Ker tu ni bilo že dolgo nove maše, je ljudstvo zelo težko pričakuje. Pri nas je vedno kaj posebnega: predlanskim zlata, lani železna, letos nova sveta maša. Novomašniku iskreno čestitamo!

Iz Št. Jerneja. V dnevih darovanja od 1. do 5. junija t. l. je tuk. šol. mladina višjih oddelkov nabrala pri razumnih in milosrčnih občanah za slov. slepce, invalide in voj. sirote lepo svoto 332 K 04 vin. Predstojništvo Kartuzijanskega samostana v Pleterjih je darovalo 100 kron. Vsem blagim darovalcem najtoplejša zahvala. — Kadar bodo ti vojni invalidi enkrat prišli domov, takrat bomo še-le videli, koliko gorja in nesreče je povzročila tem revežem vseh revežev — grozovita vojna! In marsikateri dobrotnik bode vzkliknil ob pogledu na pohabljenega mladeniča: „Hvala Bogu, da nisem svoj čas odbil proseče roke!“ — V doneskih po vinarjih se odlikuje tudi naša šolska mladina, ker se je nabralo po razrednicah od početkom šol. leta pa do 31. maja t. l. vže 747 kron 65 vin. za splošno voj. oskrbo.

Iz Adlešič, 8. junija. Zadnja dva meseca je prišlo tudi naših ruskih ujetnikov več domu, ki se skoraj vsi pritožujejo, kako grdo so ravnali z njimi v ujetništvu, posebno še prvi dve leti. Vrnili so se do zdaj: Ivan Horvat iz Dolenjec h. št. 18. — Ivan Grabrijan iz Adlešič h. št. 25. — Miko Nardijan, posestnik iz Dolenjec hišna št. 2. — Mate Adlešič, posestnik iz Vrhovec h. št. 9. — Ivan Skube iz Adlešič h. št. 1. — Mate Veselič, pos. iz Vrhovec h. št. 6. — Miko Cvitkovič, pos. iz Dolenjec h. št. 3.

Letos je bilo meseca maja v Beli Krajini vsled prav ugodnega vremena prav veliko gob-jurčkov, in kar je posebno nenavadno, že od začetka meseca, četudi pravi belokranjski pregovor: sveti Vrban glive seje, sveti Primož jih pa pobrana. A letos so rastle že celi mesec pred svetim Primožem. Vsaj smo imeli pa tudi tretji teden v maju izredno toplino, krasne solnčne in kar vroče dni.

Lani ali predlani so pisali časopisi, da se rodijo v vojskinem času večinoma dečki. To velja letos tudi za našo župnijo. Do sedaj je bilo rojenih pri nas 11 otrok, in med temi 8 dečkov in samo 3 deklice. Zadnji čas je bilo rojenih kar 7 dečkov zaporedoma.

Tudi pri nas so tatvine na dnevnem redu. Zadnji dve noči so pokradli v dveh hišah, v Adlešičih h. št. 10 in v Gorenjcih h. št. 4. Skoraj vse tatvine, ali vsaj večino, imajo na vesti Rusi, zaposleni v Bukovlju, ki so v naši župniji že silno veliko pokradli.

Naročajte „Dolenjske Novice“!

Dogodki preteklega tedna.

Seidler išče parlamentarne večine. Posegel je vmes tudi zunanji minister grof Burian, ki se je že posvetoval s poljskimi in češkimi voditelji; za 8. junija pa je povabil na pomenek dr. Korošca. Tekom tedna je bil pri grofu Burianu ogrski ministrski predsednik Wekerle. Gre za rešitev poljskega vprašanja in drugih važnih zadev, ki jih bodo v kratkem preresetavali v Berlinu, kamor odpotuje zunanji minister grof Burian dne 10. t. m. — Strankarski zbor avstrijske nemške socialne demokracije, ki se je vršil zadnje dni maja, je sklenil resolucije, v katerih ugovarja brest-litovskemu miru in zahteva, naj se z vsemi nasprotniki sklene sporazumni mir brez aneksij in odškodnin in ustanovi zveza narodov vseh dežel; dalje je protestiral proti odgodenju parlamenta, militariziranju obratov, razmeram v prehrani itd. Delavstvo je pozval, naj ostane sedaj mirno, naj ne štrajka. — Jugoslovanska socialna demokracija je izjavila, da ne vstopi v vse-slovenski narodni svet, da ga pa ne odklanja in si za izvršitev njegovih sklepov pridržuje prosto roko. — Ljubljanski knezoškofijski ordinariat je Šusteršičevi, Slovenski katoliški zvezi prepovedal nositi pridevek „katoliška“. — Ogrski parlament se je izrekel za poglobitev politične, vojaške in gospodarske zveze z Nemčijo, vendar s pridržkom, da suverenost in gospodarske koristi Ogrske ne trpe škode. — Ruska boljševiška vlada zahteva za podrobno razjasnitev raznih točk brest-litovske mirovne pogodbe novo konferenco v Moskvi; nemška vlada je pritrčila, a zahteva, da se konferenca vrši v Berlinu. — Turčija je s transkavkaško republiko podpisala mirovno pogodbo. — Belorusija in Kavkaz sta proglasila neodvisnost. — Vrhovni vojni svet entente je v 6. zasedanju zboroval v Parizu. O vojnem položaju so izdali izjavo, da je vsled odpada Rusije sovražnik znatno ojačil svoje sile in jih vrgel na zapadno bojišče. Dosegel je uspehe in je mogoče, da čakajo zvezne narode kritični dnevi. — Na zapadu nemška ofenziva ob Aisni počasneje napreduje; Francozi se hrabro

branijo. Doslej so Nemci ujeli nad 55.000 ujetnikov in uplenili do 700 topov. Na laškem bojišču se vrše topovski in krajevni boji, posebno ob Piavi. Lahki pričakujejo avstrijske ofenzive. — V Palestini so začeli Angleži zopet prodirati.

Prisrčno se poslavljam pri odhodu iz svoje ljube domovine na vojno bojišče od vseh prijateljev in znancev ter lepo pozdravljam vse slovenske fante in dekleta. — Anton Petrič, vojna pošta 469.

Letske pravljice.

(Leti so narod, ki živi v Kurlandiji in južni Livlandiji na Ruskem.)

3. Glavar volkov.

Nekoč je jezdil reven, neustrašen kmečki fant skozi gozd. Tu in tam so tulili volkovi. Iz dolgočasia jih je posnemal in tulil na vso moč. Njegov konj pa je bil star in je šel le počasi naprej. Volkove je fantovo tulenje privabil bliže. Naenkrat zagleda na mali jasi plapolati ogenj. Skočil je s konja in šel k ognju. Tam je sedel častit, velik starec, obdan od volkov. Ti so se hoteli vreči na prišleca, starec pa jim je dal z roko znamenje in pomirili so se.

„Zakaj begaš moje volkove?“ vpraša starec. „Za zdaj naj ti bo še prizanešeno, v bodoče pa pazi! Priveži konja tam ob jelko, sam pa leži k meni ob ognju. Ničesar se vama ne bo pripetilo.“

Kmet je storil, kakor mu je bilo zapovedano, in je kmalu zaspal.

Drugi dan ni bilo niti starca niti volkov. Kjer je gorel ogenj, je pa bilo cel kup zlata in stari, slabotni konj se je izpremenil v mladega iskrega žrebca.

4. Vampir.

Bila sta dva soseda, ki sta živela dolgo časa v najboljšem prijateljstvu. Iz nekega ničevega vzroka pa sta se razprla in nista hotela ničesar več vedeti eden o drugem. Eden, ki je bil pravdar in je imel vedno opraviti s sodišči, se je vrnil nekoč iz mesta, kamor je bil šel radi neke pravde, domov. Stopil je v sobo — a zdajci se mu zvrtil in pade mrtev na tla.

Nihče ga ni več obudil — kar je mrtvo je mrtvo — in pokopali so ga.

Nekaj tednov pozneje se je peljal drugi kmet v mesto. Ko se je vračal, je moral voziti mimo pokopališča. Bila je že trda noč. Pri pokopališčinih vratih se pa konj ustavi in se ne gane z mesta kljub udarcem in kletvinam. Vzdignil se je hud veter in iz nekega svežega groba vstane velik, bel mož, z visokimi črnimi škornji, v roki veliko bodalo. Ta reče kmetu: „Pojdi z menoj in pogledaj, kako se mi godi, jaz sem vendar tvoj bivši sosed. Nocoj moraš umreti, prej pa se ti moram zahvaliti za tvoje dobrote.“ Rad ali nerad, moral je iti kmet s strašnim možem. Peljal ga je najprej v krasen, podzemski grad in ga kar najbolje pogostil. Potem sta šla spet na površje v neko kmečko hišo, kjer so ravno praznovali poroko. Nihče izmed navzočih ni mogel opaziti teh dveh. Duh je stopil za nevesto, jo ugriznil v vrat in ji izpil vso kri, ona pa je padla mrtva na tla. Gostje so se zelo prestrašili, duh pa je potegnil kmeta hitro za seboj.

„Ali se nevesta ne more več oživiti?“ je vprašal kmet.

„Gotovo,“ je odvrnil vampir, „toda kdo pozna sredstva? Urezati jo je treba v mali prst leve roke in tri kapljice krvi dati v usta; potem bo spet živa in zdrava.“

Šla sta naprej in obiskala neko kmečko kočjo, kjer so ravnokar praznovali krst. Vampir je stopil k otrokovi zibki, ga ugriznil v vrat in mu izpil kri. Mati prične jadikovati in jokati, vse goste pa je prevzel velik strah.

„Tudi tega otroka je mogoče na isti način oživiti,“ je rekel kmetu strašni mož in ga peljal naprej. Nato prideta do neke hiše, kjer ravno praznujejo pogrebščino.

Vampir hoče notri, a odskoči od vrat, kajti na njih je bil narisana čarovniški znak, nekak peterokotnik, ki varuje pred vsemi hudimi duhovi.

Kmet prosi vampirja: „Zelo sem lačen, pusti me za trenotek v hišo.“

Vampir je dovolil s pogojem, da pride takoj spet venkaj. Kmet pa ni mislil na to, ostal je v varstvu kljub vsem grožnjam čakajočega duha, ki si ni upal v hišo, do petelinjega petja. Šele sedaj je duh izginil, kmet pa je postal viden gostom in začel jim je pripovedovati o svojem čudnem doživljanju. Drugi dan je oživil nevesto in otroka. Potem so se podali vaščani na pokopališče in odprli so grob in krsto vampirjevo. In res, notri je ležal na obrazu, najbrž ni imel časa, obrniti se na hrbet. Odsekali so mu glavo, jo položili k nogam trupla in narisali na krsto čarovniški peterokotnik. Odslej ni mrtvi mož nič več vznemirjal ljudi kot vampir.

Razvedrilo.

Iz otročjih ust. Sinček: „Ata, zakaj pa vsakoga do vrat spremiš, če nas pride obiskat?“ — Oče: „Zato, da se prepričam, če bo res odšel!“

Premeten. Brivec Mijo je pravi tič. Če koga brije, mu take strašne reči pripoveduje, da mu lasje po konci stojé in se mora dati tudi ostriči.

Samogovor modrijana. „Dolgo let sem nabiral modrost in sedaj mi ne bi bilo za celi svet nič, samo da bi mogel še enkrat neumen biti.“

Užaljen oče. Učitelj napije ženinu in nevesti: „Ljubezen je ginila vajino srce, ljubezen vaju je vkupaj sklenila...“ — Oče nevestin: „Ali res mislite, da nisem hčeri nič dote dal?“

Pred sodiščem. Sodnik: „Vi ste sedu dali tako zausnico, da je še danes zatekel — kaj pravite na to?“ — Ožtoženec: „Prosim nagle sodbe, če ne bo iz hudobije še bolj zatekel!“

Začetek sprave. A: „Ali sta se res sodnik in davkar hudo sprla?“ — B: „Menda ne bo hudega. Ne pozdravljata se še ne, pač pa že teden dni skupaj tarokirata.“

Zanesljivo znamenje. A: „Kako je z vašim Tončkom?“ — B: „Hvala... prav dobro! Vse kaže, da bo študent!“ — A: „Kako pa poznate?“ — B: „Po tem, ker po dnevi spi, po noči pa razsaja!“

Pred sodiščem. Sodnik: „Vi ste ulomili v lekarno. S čim se morete zagovarjati?“ — Zatoženec: „Mene so strašno zobje boleli!“

Pred sodiščem. Sodnik: „Vi ste kradi žepne rute. S čim se izgovarjate?“ — Tat: „Jaz sem bil takrat silno nahoden!“

Pri vojaki. Korporal vojaku, ki je kihnil: „Sto zlomkov! Eden in dvajset let je imel časa kihniti, pa mi mora ravno sedaj ves „parademars“ pokvariti!“

Dober spomin. Ženica A: „Ko se spominjam na dobro pivo nazaj...“ — Ženica B: „Kaj ne, je bil tvoj mož včasih pijan?“ — Ženica A: „Ne, včasih ni bil!“

Predolgo. Ravnatelj: „Ze dve uri stojite pri telefonu! Gotovo govorite s svojo soprogo?“ — Uradnik: „Ne, ampak ona govori z menoj!“

Sočutno. „Oh, kako sočuten je moj psiček. Vsakokrat, ko mislim na svojega zgubljenega ženina in jokam, joka in laja tudi on!“

Loterijske številke.

Gradec, 5. junija 67 88 12 17 54

BRATJE SCHÖN

Dunaj I., Fischerstiege Nr. 8
priporoča svojo bogato zalogo

: galanterijskega :
nürnbergškega blaga

in drobnarije na debelo trgovcem.

Zastopnik: Josip KLEINDIENST, Rudolfovo.

I. ČATER v Celju

kupuje vsake vrste les in sicer:
žagan, mehak in trdi
les, stavbeni les, les
za jame, kostanjev
in hrastov les.

Tozadevne ponudbe naj se pošiljajo na njega.

-- Kupi se --

POSESTVO

s približno 50 do 60 oralov površine (gozd, dobri travniki in njive) ter s primernim poslopjem (stanovanje z 12 do 14 sobami). Posestvo v bližini farne cerkve ima prednost. — Ponudbe sprejme ravnateljstvo graščine Križ, pošta Kamnik.

Zavarovanje na osmo vojno posojilo.

C. kr. avstrijski zaklad za vdove in sirote. — Zavarovalni oddelek.

Deželna poslovalnica v Ljubljani, Frančevo nabrežje štev. 1, sprejema na temelju pogodbenega dogovora s c. kr. priv. življensko zavarovalnico avstr. FENIKS na Dunaju

zavarovanja na osmo vojno posojilo

pod najugodnejšimi pogoji.

Tako zavarovanje olajša vsakomur zajetje osmega vojnega posojila z malimi delnimi vplačili v daljši ali krajši dobi. Premije se morejo plačati tudi z vojnim posojilom osme in prejšnjih izdanj.

Pojasnila dajejo naše okrajne poslovalnice:

v Črnomlju, Kamniku, Kočevju, Kranju, Krškem, Litiji, Ljubljani (Frančevo nabrežje 1/1), Logatcu, Postojni, Radovljici in Rudolfovem in naši pooblaščenim zastopniki.